

Correctievoorschrift VWO

Latijn

Vorbereidend
Wetenschappelijk
Onderwijs

19 | 96

Tijdvak 2

Inzenden scores

Uiterlijk 20 juni de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per school op de daartoe verstrekte optisch leesbare formulieren naar het Cito zenden.

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het eindexamenbesluit VWO/HAVO/MAVO/VBO. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de Regeling beoordeling centraal examen vastgesteld (CEVO-94-427, van september 1994) en bekendgemaakt in het Gele Katern van Uitleg, nr. 22a van 28 september 1994.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past bij zijn beoordeling de normen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe, die zijn gegeven door de CEVO.

2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de cijfers onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.

3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk, en past bij zijn beoordeling de normen en de regels van het toekennen van scorepunten toe, die zijn gegeven door de CEVO.

4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.

5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-Regeling van toepassing:

1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag of ieder kolon toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.

2 Voor het antwoord op een vraag of de vertaling van een kolon worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het antwoordmodel.

Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag of kolon is.

3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:

3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord of een kolon geheel juist is vertaald, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;

3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord of een kolon gedeeltelijk juist is vertaald, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het antwoordmodel;

3.3 indien een antwoord op een open vraag of de vertaling van een kolon niet in het antwoordmodel voorkomt en dit antwoord of deze vertaling op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het antwoordmodel;

3.4 indien één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;

3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;

3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het antwoordmodel anders is aangegeven;

3.7 indien in het antwoordmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord;

3.8 indien in het antwoordmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.

4 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een toets of in het antwoordmodel bij die toets een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof toets en antwoordmodel juist zijn.

Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het antwoordmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.

5 Voor deze toets kunnen maximaal 100 scorepunten worden behaald.

Het aantal scorepunten is de som van:

- a. 10 scorepunten vooraf;
- b. het aantal voor de beantwoording van de vragen en voor de vertaling toegekende scorepunten;
- c. de extra scorepunten die zijn toegekend op grond van een beslissing van de CEVO.

6 Het cijfer van het centraal examen wordt verkregen door het aantal scorepunten te delen door het getal 10.

3 Vakspecifieke regels

Voor het vak Latijn VWO zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen punt(en) in mindering wordt / worden gebracht.

2 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolom een zeer ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolom.

3 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolom.

4.1 Antwoordmodel voor de vragen

Antwoorden

Deel-
scores

Tekst 1

Maximumscore 2

- 1 Hoewel de situatie voor Dido veilig is / geen gevaar inhoudt, is ze toch bang.

Maximumscore 2

- 2 Het betreft dezelfde Fama die al eerder het gerucht van de liefde van Dido en Aeneas had verspreid (onder de bewoners van Noord-Afrika / bij Jarbas en zijn onderdanen).

Maximumscore 2

- 3 . dolos
. fallere
Onjuist: motus futuros

Maximumscore 3

- 4 □ Drie van de onderstaande antwoorden:
 anafora / woordherhaling: nec nec nec / te te
 tricolon / climax: noster amor – data dextera quondam – moritura crudeli funere Dido
 polysyndeton: nec nec nec
 alliteratie: data dextera / te te tenet / moritura tenet
 hyperbaton / de woordplaatsing: moritura Dido
 metonymie / concretum pro abstracto: dextera

Maximumscore 2

- 5 ■ D

Maximumscore 3

- 6 □ Midden in de winter / bij dit slechte weer zou je zelfs niet naar Troje varen, dat jou het meest dierbaar is; laat staan dat je naar Italië vertrekt. De conclusie moet wel zijn dat jij voor mij vlucht.
 Ook goed: Geen enkel doel is voor jou zo aantrekkelijk dat je er de winterstormen voor zou trotseren; dus vlucht je voor mij.
 Of woorden van overeenkomstige strekking.
 Niet goed rekenen: een antwoord waarin niet naar een reisdoel verwezen wordt. Bij voorbeeld: jij gaat weg ondanks het slechte weer, dus vlucht je voor mij.

Maximumscore 2

- 7 □ Aan het begin van de regel / zin staat me / ego, terwijl aan het eind van de zin tuam / te staat. Deze woordplaatsing is tekenend voor de verwijdering tussen Dido en Aeneas.
 Goed rekenen: het chiasme has lacrimas en dextram tuam drukt de verwijdering tussen Dido en Aeneas uit.
 Indien de toelichting ontbreekt, geen scorepunt toekennen.

Maximumscore 1

- 8 □ (In de drie citaten komt de ontwikkeling in de verhouding tussen Dido en Aeneas scherp tot uitdrukking.) Eerst beschouwt Dido Aeneas als haar echtgenoot; vervolgens noemt zij hem gast; tenslotte bestempelt zij hem als vijand.
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 2

- 9 □ De zin houdt in dat Aeneas, als de fata hem dat zouden toestaan, voor Troje zou kiezen (en niet voor Dido).

Maximumscore 2

- 10 □ Regel 347–350. Jij hebt zelf als balling een nieuwe stad kunnen stichten; misgun dat dan ook mij niet.

Maximumscore 2

- 11 □ Houd je een beetje in. / Pas op dat je niet te ver gaat. / Overdrijf niet.

Maximumscore 1

- 12 □ Doordat Dido nu in de derde persoon over Aeneas spreekt.

Maximumscore 2

- 13 □ . In regel 379 noemt Dido de goden „quietos” en suggereert dat de goden zich niet om menselijke zaken bekommeren. Dat is een Epicureisch standpunt. 1
 . Maar in regel 382 houdt zij de mogelijkheid open dat de „pia numina” de macht hebben om straffend op te treden. 1
 Of woorden van overeenkomstige strekking.

Maximumscore 3

- 14 . Voor het juist scanderen.
 . De elisie sermon' abrumpit breekt het gesprek letterlijk af.

2**1****Maximumscore 2**

- 15 Aeneas wordt hier pius genoemd omdat hij zich schikt naar de bevelen van de goden, ondanks zijn liefde voor en medelijden met Dido.
 Of woorden van overeenkomstige strekking.
 Indien de tegenstelling tussen plichtsbetrachting en gevoelens in het antwoord ontbreekt, een scorepunt in mindering brengen.

Afbeelding**Maximumscore 1**

- 16 Aeneas wijst naar zijn makkers die op het punt staan naar Italië te vertrekken. Regel 347 hic amor, haec patria est.
 Ook goed: Aeneas wijst naar de stad Carthago, waar hij Dido moet achterlaten. Regel 347-348 si te Karthaginis arces t/m urbis.

Maximumscore 1

- 17 Dido wendt zich af. Regel 362 aversa (tuetur).

Tekst 2 en tekst 1**Maximumscore 1**

- 18 mene fugis? (regel 314)

Maximumscore 1

- 19 immota tenebat lumina (regel 331-332)
 Onjuist: aversa tuetur (regel 362)

Maximumscore 1

- 20 duris genuit te cautibus horrens Caucasus (regel 366-367)

Maximumscore 1

- 21 non sponte (regel 361).

Maximumscore 1

- 22 sed nunc t/m sortes (regel 345-346)
 Ook goed: nunc etiam t/m detulit (regel 356-358).

Tekst 3 en tekst 1**Maximumscore 2**

- 23 Drie van de onderstaande antwoorden:
 (zodat zij jammerlijk zal sterven? (regel 2) – moritura (regel 308) / moribunda (regel 323)
 Er woedt een storm / de zee is opgezweept door windvlagen (regel 3) – hiberno sidere (regel 309) / mediis Aquilonibus (regel 310)
 ik ben het, voor wie je vlucht (regel 4-5) – mene fugis? (regel 314)
 heb ik geen oorlog gevoerd t/m zetten (regel 8-9) – eictum t/m reduxi (regel 373-375)
 nu ik op het punt sta te sterven (regel 11) – moritura (regel 308) / moribunda (regel 323)
 Indien twee antwoorden goed, één scorepunt toekennen.
 Indien één antwoord goed, geen scorepunt toekennen.

Maximumscore 1

- 24 Zij wil mee.

Algemeen**Maximumscore 2**

- 25 Aspecten die in het antwoord genoemd moeten worden:
 . de goddelijke afstamming van het Julisch-Claudische huis
 . de pax Augusta / de Augusteïsche periode als de vervulling van de voorafgaande geschiedenis

11**Tekst 4****Maximumscore 1**

- 26 Charon.

Maximumscore 1

- 27 De epische vergelijking.

4.2 Antwoordmodel voor de vertaling**Kolon 28****Maximumscore 1**

Dixerat ille,
 Hij / die had gesproken / gezegd / zo sprak hij,

hij sprak

0**Kolon 29****Maximumscore 3**

et iam per moenia clarior ignis auditur,
 en reeds hoort / hoorde men / wordt / werd gehoord overal in de stad duidelijker /
 helderder / tamelijk duidelijk het vuur,

eindelijk
 men hoorde een duidelijker vuur
 duidelijk
 beroemd(er)

2120**Kolon 30****Maximumscore 3**

propiusque aestus incendia volvunt.
 en dichtbij brengen / brachten / laten / lieten de branden de hitte rollen.

dichtbij
 goedgunstig / eigen
 nabij(er)e hitte
 branding / golfslag / onstuimigheid
 verderf / dreigend gevaar
 voortschrijdend

201010**Kolon 31****Maximumscore 2**

„Ergo age, care pater, cervici imponere nostrae;
 „Komaan / welnu dan, dierbare vader, ga zitten op mijn nek;

missen
 hinde
 onze nek

001

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 32	
Maximumscore 2	
ipse subibo umeris, zelf ik zal u op mijn schouders nemen / optillen met / op mijn schouders / zal onder u / er onder gaan met mijn schouders,	
niet fout rekenen: ik neem (praesens)	
dezelfde	<u>0</u>
omhoog gaan / naderen / onderwerpen	<u>0</u>
plotseling	<u>0</u>
Kolon 33	
Maximumscore 2	
nec me labor iste gravabit. en die / deze last zal mij niet bezwaren / zal voor mij niet zwaar zijn.	
belast (tijd)	<u>1</u>
opdat niet	<u>0</u>
mijn last zal niet zwaar zijn	<u>0</u>
die last van mij zal niet zwaar zijn	<u>1</u>
ik glijd	<u>0</u>
Kolon 34	
Maximumscore 2	
Quo res cumque cadent, Hoe de zaken / zaak ook zullen / zal aflopen / zullen uitvallen / zullen vallen,	
niet fout rekenen: aflopen (praesens)	
vermogen / have / geld / koning	<u>0</u>
doden / vellen	<u>0</u>
instorten / sneuvelen / ten onder gaan	<u>0</u>
Kolon 35	
Maximumscore 2	
unum et commune periculum, één (en) gemeenschappelijk gevaar (zal er zijn),	
er zal er één / één ding zijn en een gemeenschappelijk gevaar	<u>0</u>
gemeenschappelijk bezit / staatsgeld / gemenebest	<u>0</u>
commune opgevat als een ablativus	<u>0</u>
Kolon 36	
Maximumscore 2	
una salus ambobus erit. (en) één redding / heil zal er voor (ons) beiden zijn.	
is (tijd)	<u>1</u>
tesamen zal er voor (ons) beiden redding zijn	<u>1</u>
groet	<u>0</u>
twee heilen zullen één zijn	<u>0</u>
door beiden	<u>0</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 37	
Maximumscore 2	
Mihi parvus Iulus sit comes, Moge / laat de kleine Iulus mijn / voor mij een metgezel zijn / mij vergezellen,	
is / zal zijn	<u>1</u>
vriendelijk	<u>0</u>
Kolon 38	
Maximumscore 1	
et longe servet vestigia coniunx. en moge / laat mijn echtgenote mijn voetsporen / mij op afstand volgen.	
volgt / zal volgen	<u>0</u>
Indien ook in kolon 37 de coniunctivus op overeenkomstige wijze onjuist is weergeven, dit opnieuw aanrekenen.	
Kolon 39	
Maximumscore 2	
Vos, famuli, (kolon 40) animis advertite vestris. Gij, dienaren, merk op / let op / luister / bemerk	
jullie merken op	<u>1</u>
zij merken jullie op	<u>0</u>
Kolon 40	
Maximumscore 2	
quae dicam wat ik zal zeggen / wat ik zeg	
wat ik zou kunnen / moet / zou zeggen	<u>0</u>
ik die zal zeggen	<u>0</u>
omdat ik het zeg	<u>0</u>
Kolon 41	
Maximumscore 2	
Est urbe egressis tumulus Er is wanneer men de stad uitgaat een grafheuvel	
hij is een grafheuvel	<u>0</u>
de grafheuvel is oud / een oude tempel / verlaten / van Ceres	<u>0</u>
Kolon 42	
Maximumscore 2	
templumque vetustum desertae Cereris, en een oude tempel van de verlaten Ceres / een oude, verlaten tempel van Ceres,	
en de tempel is oud / verlaten / van Ceres	<u>0</u>
Kolon 43	
Maximumscore 1	
iuxtaque antiqua cupressus, en daarnaast een oude cypres,	
naast een oude cypres	<u>0</u>

Antwoorden	Deel- scores
Kolon 44	
Maximumscore 2	
religione patrum multos servata per annos; door de godsvrucht van de vaderen / voorouders gedurende vele jaren bewaard / gespaard;	
nadat de godsvrucht bewaard is	<u>0</u>
van vader	<u>0</u>
vader (object)	<u>0</u>
van veel vaders	<u>0</u>
Kolon 45	
Maximumscore 2	
hanc ex diverso sedem veniemus in unam. naar deze / die ene plaats komen wij / zullen wij van verschillende kanten komen / vanuit verschillende kanten zullen wij op deze plaats samenkomen.	
daarheen zullen wij naar één plek komen	<u>1</u>
woonplaats / zetel / stoel / troon	<u>1</u>
Kolon 46	
Maximumscore 3	
Tu, genitor, cape sacra manu patriosque Penates; Gij, vader, neem met / in de / uw hand de heilige voorwerpen (en) de voorvaderlijke Penaten;	
hoofd	<u>0</u>
met heilige hand	<u>0</u>
troep / bende	<u>0</u>
de vaderen en de Penaten	<u>0</u>
de Penates van vader	<u>1</u>
Kolon 47	
Maximumscore 2	
me (kolon 48) attractare nefas het is niet geoorloofd dat ik de Penaten aanraak / het is voor mij niet geoorloofd de Penates aan te raken	
me niet vertaald	<u>0</u>
dat de Penaten mij aanraken	<u>0</u>
Kolon 48	
Maximumscore 3	
bello e tanto digressum et caede recenti nadat ik / omdat ik / ik die weggegaan ben uit een zo grote oorlog en een recente / verse slachting / bloedbad	
door de zo grote oorlog	<u>1</u>
slechts	<u>1</u>
de scheiding / verwijdering / het weggaan	<u>0</u>
dood (imperativus)	<u>0</u>
en door de recente slachting	<u>2</u>

Antwoorden

Deel-
scores

Kolon 49

Maximumscore 2

donec me flumine vivo abluero.”

totdat ik me zal hebben / heb gewassen in / met stromend water / een stromende rivier.”

zal wassen / was

1

Einde